

Inspectie voor de Gezondheidszorg
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Toezicht op klinisch onderzoek bij STZ-ziekenhuizen

Farmaceutische Bedrijven
Deelteam Klinisch Onderzoek

Gezond vertrouwen

Toezicht op klinisch onderzoek
bij STZ-ziekenhuizen

Bevindingen vanuit de praktijk

Conclusies en aandachtspunten

Toezicht op klinisch onderzoek bij STZ-ziekenhuizen

Aanleiding

- Vervolg op inspecties uitgevoerd bij instellingen die de meeste eigen geïnitieerde onderzoeken uitvoerden. Dit betrof met name de UMC's. (*Presentatie hiervan staat ook op www.igz.nl*)
  - Hieruit bleek dat er bij multicenter onderzoek ook vaak STZ-ziekenhuizen waren betrokken
- Ook bleek dat STZ-ziekenhuizen eigen geïnitieerd onderzoek doen

Dit werd bevestigd....

Vervolg aanleiding

STZ-ziekenhuizen versterken wetenschappelijke faam

De Samenwerkende Topklinische opleidingsZiekenhuizen (STZ) hebben de afgelopen vier jaar ruim 20 procent meer wetenschappelijke publicaties geproduceerd. Hiermee scoren de 27 STZ-ziekenhuizen allen ruim boven het wereldgemiddelde.

Bron: <https://www.skipr.nl> (bericht d.d. 11 januari 2016)

Proces in vogelvlucht

- Vooraankondiging 18 januari 2016, alle STZ-ziekenhuizen aangeschreven
- Van alle STZ ziekenhuizen overzicht ontvangen van lopend onderzoek dat onder de Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen (WMO) valt
  - voor ± 400 studies was een STZ-ziekenhuis de verrichter
  - veel multicenter onderzoek bij STZ-ziekenhuizen
- 8 inspecties uitgevoerd tussen mei en december 2016

Insteek inspecties klinisch onderzoek

- Routine inspecties in het kader van nationale risicogestuurde toezicht op WMO-plichtig onderzoek
- Eendaagse inspectie met focus op een aantal onderwerpen
- Focus op STZ-ziekenhuizen die relatief veel onderzoek doen en veel eigen geïnitieerd onderzoek doen

Vervolg insteek inspecties klinisch onderzoek

- Per instelling is aan de hand van het door de STZ-ziekenhuizen vooraf aangeleverde overzicht met lopende studies een afdeling geselecteerd waar veel studies en ook eigen geïnitieerd onderzoek (IIT) werd gedaan
- Van de geselecteerde afdeling zijn 1-3 studies (IIT) geselecteerd voor de inspectie
- Geïnspecteerde onderwerpen:
  - organisatie klinisch onderzoek in de instelling
  - documentatie
  - training
  - monitoring
  - veiligheid
  - informed consent (proces en formulieren)
  - datamanagement
  - privacy

Doel inspecties klinisch onderzoek

- Wordt de **studie** uitgevoerd volgens het goedgekeurde studieprotocol en volgens de geldende wet- en regelgeving?
- Hoe borgt de instelling (RvB) als **verrichter** de kwaliteit en uitvoering van medisch-wetenschappelijk onderzoek?
- Hoe vervult de instelling/afdeling als **uitvoerder** de uitvoering van medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen?

Kenmerken geïnspecteerde studies

Afdelingen	Cardiologie, gynaecologie, chirurgie, interne geneeskunde, orthopedie, neurochirurgie
Proefpersonen in NL (per studie)	Aantal pp: 50 – 2470 Geen kwetsbare groepen (kinderen, ouderen, (tijdelijk) wilsonbekwamen)
Single center of multi-center	Vooral multi-center studies in NL
Randomisatie	Dubbelblind, enkelblind, open label
Interventie	Medisch hulpmiddel, geneesmiddel, operatie, voeding(stoffen)

Gradatie bevindingen

Kritische bevinding – Conditie, praktijken of processen die een gevaar vormen voor de rechten, veiligheid en het welzijn van de proefpersonen en/of de kwaliteit en integriteit van de verkregen gegevens

Ernstige bevinding – Conditie, praktijken of processen die een gevaar kunnen vormen voor de rechten, veiligheid en het welzijn van de proefpersonen en/of de kwaliteit en integriteit van de verkregen gegevens

Bevinding - Conditie, praktijken of processen die afwijken van de norm maar die niet direct een gevaar vormen voor de rechten, veiligheid en het welzijn van de proefpersonen en/of de kwaliteit en integriteit van de verkregen gegevens

Bevindingen vanuit de praktijk*

	Totaal	Kritisch	Ernstig	Bevinding
Aantal in totaal*	100	9	39	52
Range per inspectie	9 – 17	0 – 2	4 – 6	3 – 11

* 8 inspecties

Resultaten - Organisatie klinisch onderzoek

- Kwaliteitssysteem veelal in ontwikkeling:
  - STZ-ziekenhuizen maken gebruik van de STZ-SOP's
  - Gebruik SOP's klinisch onderzoek niet altijd verplicht en 1x niet beschikbaar voor medewerkers
- Audit beleid voor medisch-wetenschappelijk onderzoek ontbrak en er vonden geen audits klinisch onderzoek plaats
- Bij 1 instelling onvoldoende zicht op lopend onderzoek, het afmelden van onderzoek is bij meer instellingen een punt van aandacht
- Afspraken met betrokken partijen (intern en extern) onvoldoende vastgelegd

Resultaten - Documentatie

- Volledigheid studiedocumentatie (TMF/SMF) is een punt van aandacht, niet alle essentiële documenten (tijdig) in TMF/SMF zoals:
  - kopie van verzekeringscertificaten (ontbrak)
  - delegation log (niet tijdig)
  - positief oordeel METC/CCMO

- Proefpersonenverzekering meestal tijdig afgesloten, echter:
  - 1x verzekering afgesloten net na inclusie 1ste proefpersoon en ingangsdatum direct aangepast

- Positief oordeel dossier en amendementen METC/CCMO overal in de instelling aanwezig

Resultaten - Training

- Het delegation log (document voor het delegeren van studietaken door de hoofdonderzoeker) was niet altijd correct, tijdig en volledig
- Niet in alle gevallen hebben alle (sub)onderzoekers betrokken bij een studie tijdig een WMO en/of GCP training (een training wetgeving en/of goede klinische praktijken) gevolgd
- Studiespecifieke training werd vaak onvoldoende gedocumenteerd (wie was wanneer aanwezig bij welke presentatie of initiatie visite)

Resultaten – Monitoring en Veiligheid

- Monitoringbeleid moest vaak nog geïmplementeerd worden voor eigen geïnitieerd onderzoek of was recent geïmplementeerd
- De tijdigheid van het melden van *Serious Adverse Events* (SAE's) en *Suspected Unexpected Serious Adverse Reactions* (SUSAR's) was niet altijd goed gedocumenteerd

Resultaten – Informed Consent (proces en formulier)

- Inzage patiëntendossier door bevoegde autoriteiten (IGZ, METC/CCMO, buitenlandse autoriteiten) en andere bevoegde personen zoals monitors was in een aantal gevallen niet vermeld in de informatiebrief voor proefpersonen
- De proefpersonen kregen niet altijd een kopie/eigen exemplaar van het getekende toestemmingsformulier mee
- De informatiebrief voor proefpersonen en het toestemmingsformulier werden niet aan elkaar vast gemaakt (bij meerdere versies kan zo niet worden gezien of een proefpersoon heeft getekend op basis van de juiste versie informatiebrief)

Resultaten - Datamanagement

- Vaak was er een gevalideerd datamanagement systeem (incl. audit trail, database lock en toegangsrechten) beschikbaar voor WMO-plichtig onderzoek
- Het gebruik van een gevalideerd datamanagement systeem was nog niet verplicht of sinds kort verplicht voor nieuwe studies

Resultaten - Privacy

- De privacy van proefpersonen was onvoldoende geborgd:
  - Informatie over proefpersonen van deelnemende centra was ook op de hoofdlocatie aanwezig (bijvoorbeeld vanwege het centraal uitsturen van een follow-up vragenlijst) zonder dat proefpersoon ervan op de hoogte was
  - Er stonden vaak initialen en geboortedata (herleidbare gegevens) van proefpersonen in de onderzoeksdatabase

Conclusies en aandachtspunten

Top

Bevlogen en enthousiaste arts-onderzoekers en wetenschapscoördinatoren met een open en lerende houding

Bereidheid om kennis en kunde onderling te delen.
Totstandkoming van STZ procedures.
Overleg van de STZ wetenschapscoördinatoren.

Goed proces voor start studie:
na positief oordeel METC en instemming Raad van Bestuur

Aandachtspunten toezicht op IIT in STZ

Kwaliteitssysteem, inclusief auditing en monitoring, implementeren en borgen

Privacy van proefpersonen borgen:

- Informatie in IC opnemen over uitwisseling persoonsgegevens en inzage medisch dossier
- Geen herleidbare persoonsgegevens in database

Een gevalideerd datamanagement systeem voor (WMO-plichtig) onderzoek implementeren

Daarnaast...

- Volledigheid TMF/SMF
- Correct en tijdig invullen van het delegation log
- Documenteren van studiespecifieke training
- Afspraken met betrokken partijen (ook intern)
- Zorgen dat proefpersonen kopie IC mee krijgen
- PIF en IC aan elkaar vastmaken
- Tijdigheid van SAE-meldingen vastleggen

voor meer informatie:
meldpunt@igz.nl